

MAAKUNTAKAAVAN TARKISTUS, TAUSTAMUISTIO 3.11.2017/HKu

Sisällysluettelo

LAINVOIMAISEN MAAKUNTAKAAVAN MATKAILUUN JA VIRKISTYKSEEN LIITTYVÄT VARAUKSET	2
MATKAILU JA VIRKISTYS MAAKUNTAKAAVAN TARKISTUKSESSA	2
MATKAILUA JA VIRKISTYSTÄ KOSKEVAT PÄIVITETTÄVÄT KAAVAMERKINNÄT	3
LAINVOIMAISISTA MAAKUNTAKAAVOISTA SIIRRETTÄVÄT MUUTTUMATTOMAT MERKINNÄT	8
LAINVOIMAISISTA MAAKUNTAKAAVOISTA KUMOTTAVAT MATKAILUA JA VIRKISTYSTÄ KOSKEVAT MERKINNÄT	8

LAINVOIMAISEN MAAKUNTAKAAVAN MATKAILUUN JA VIRKISTYKSEEN LIITTYVÄT VARAUKSET

Kokonaismaakuntakaavassa asetetut virkistykseen tavoitteet olivat seuraavat:

Maakuntakaavalla edistetään väestön hyvinvointia ja luonnon virkistyskäyttöä

- Maakuntakaavalla edistetään luonnon moninaiskäytön edellytyksiä siten, että luonnonarvoihin perustuva virkistyskäyttö ja matkailu sovitetaan yhteen suojelu- ja muiden tavoitteiden kanssa
- Maakuntakaavalla osoitetaan väestön ja eri käyttäjä- ja harrastajaryhmien sekä matkailijoiden tarvitsemat seudulliset virkistysalueet sekä niitä yhdistävät maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät reitit
- Maakuntakaavassa edistetään matkailu- ja virkistyskeskusten verkostoitumista sekä esitetään matkailu- ja virkistyskeskusten vyöhykkeiden ja alueiden kehittämisperiaatteita

Kokonaismaakuntakaavan laatimisen jälkeen matkailuun ja virkistykseen liittyviä kaavamerkintöjä ja -määräyksiä on osin päivitetty 4. vaihemaakuntakaavassa.

MATKAILU JA VIRKISTYS MAAKUNTAKAAVAN TARKISTUKSESSA

Maakuntakaavan tarkistuksen yhtenä lähtökohtana toimii Keski-Suomen maakuntastrategian aluerakenne 2040, jonka keskeisenä painopisteenä on matkailu ja virkistys. Keski-Suomen matkailu- ja virkistysympäristöt ovat rakentuneet kulttuuriperintöelämysten, kulttuurin ja hyvässä tai erinomaisessa tilassa olevien vesistöjen varaan. Maakunnan kansallispuistot ovat keskeisessä asemassa. Keski-Suomen maakuntastrategia 2040:n mukaisesti maakuntakaavan tarkistuksella tuetaan elinkeinon kehittymistä. Moottorikelkkailu harrastustoimintana ja matkailuyritysten tarjoamana palveluna monipuolistaa matkailuyritysten ja muiden kelkkailijoille palveluitaan tarjoavien yritysten toimintoja ja kasvattaa näiden liikevaihtoa.

Maakuntakaavan tarkistuksen yhteydessä päivitetään olemassa olevia kaavamerkintöjä koskien matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueita (mv), virkistysalueita (V,v), matkailupalvelujen alueita (RM, r), maisemateitä (st/ma), moottorikelkkailureittejä, ulkoilureittejä ja ulkoilun yhteystarpeita sekä vesiretkelyreittejä. Myös virkistykseen ja matkailuun liittyviä uusia varaustarpeita on noussut esiin kaavaprosessin aikana. Virkistystä ja matkailua koskevista lainvoimaisten maakuntakaavojen varauksista veneväylät siirretään sellaisenaan tarkistettuun maakuntakaavaan.

MATKAILUA JA VIRKISTYSTÄ KOSKEVAT PÄIVITETTÄVÄT KAAVAMERKINNÄT

Kaavamerkintä vahvistetuissa maakuntakaavoissa

Matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv)

Kaavamerkintä maakuntakaavan tarkistuksessa

Matkailun ja virkistyksen vetovoima-alue

Matkailun ja virkistyksen vetovoima-alueet siirtyvät Keski-Suomen maakuntakaavasta ja 4. vaihe-
maakuntakaavasta maakuntakaavan tarkistukseen. Maakuntakaavan tarkistuksen yhteydessä mer-
kinnän esittämistapa muutetaan viivamaisesta rasteroinniksi, mikä korostaa kaavan yleispiirteisyyttä.
Kohdealueista kuusi on uusia: Keiteleen, Koliman, Konneveden ja Keuruun Pihlajaveden valuma-
alueet, Harsunkankaan alue Kyyjärvellä sekä Haukanmaan alue Toivakassa. Näiden alueiden lisäämi-
sen perusteina ovat luonnon monimuotoisuus, venematkailu, maakuntakala ja luontomatkailu. Kon-
neveden alueen ytimen muodostaa Etelä-Konneveden kansallispuisto. Osa alueesta on myös hiljaista
aluetta. Koliman alueen vetovoima perustuu koskireittiin sekä Putaanportin, Niemenharjun ja Ukon-
niemen alueisiin sekä useisiin virkistyskohteisiin. Pihlajavesi on erämainen luontomatkailukokonai-
suus hiljaisine alueineen ja Keitele muodostaa vene- ja luontomatkailukokonaisuuden. Haukanmaa
liittyy kiinteästi venematkailuun ja Leivonmäen kansallispuistoon ja sen ytimen muodostaa Mäm-
miniemen virkistysalue. Osa alueesta on myös hiljaista aluetta. Harsunkankaan ytimen muodostavat
Harsunkankaan ulkoilualue, Peuranpolku ja Paletti.

Lisäksi 4. vaihemaakuntakaavassa kehittämisalueena esitetty Päijänne osoitetaan maakuntakaavan
tarkistuksessa matkailun ja virkistyksen vetovoima-alueena. Päijänne on tärkeä vesistö asumisen,
virkistyskäytön, raakaveden oton, matkailun ja elinkeinotoiminnan ja tutkimuksen kannalta. Veto-
voima-alueen ytimen muodostavat Leivonmäen ja Isojärven kansallispuistot. Päijänteen alueella on
myös runsaasti luonto- ja kulttuuriperintöarvoja, joita voidaan hyödyntää kestäväällä tavalla paikalli-
sen elinkeinoelämän, matkailun ja virkistyskäytön tarpeisiin. Päijänteen pohjoisosassa Jyväskylässä
on selvitetty myös Pohjois-Päijänteen kansallisen kaupunkipuiston perustamisedellytyksiä.

Esitetyt kohteet perustuvat aiempien kaavojen yhteydessä tehtyihin selvityksiin sekä maakuntakaa-
van tarkistuksen yhteydessä käytyihin työneuvotteluihin kuntien ja eri sidosryhmätahojen kanssa.

Virkistysalue, kohde; laajenemissuunta

Maakunnallisesti tai vähintään seudullisesti merkittäviä virkistysalueita on kaavassa kaikkiaan 43 kappaletta. Matkailun ja virkistyksen vetovoima-alueiden sisään jäävät yli 50 ha kokoiset virkistysalueet osoitetaan kaavakartalla, tätä pienempiä ei. Näitä kohteita on kaikkiaan 43 kappaletta ja ne on esitetty maakuntakaavan tarkistuksen alueluettelossa. Alueet on myös pääosin huomioitu kunta-kaavoituksessa. Jyväskylän seudulla on lisäksi nuolella osoitettu virkistysalueiden laajenemissuunnat. Maakunnallisesti merkittäviksi virkistysalueiksi määriteltiin taajamien läheiset virkistysalueet, reitistöjen varsilla ja vesistöissä/vesistöjen rannoilla olevat alueet. Lainvoimaisten kaavojen 14 virkistysaluetta poistetaan paikallisesti merkittävänä ja kohteista viisi muutetaan kokonaan tai osittain matkailupalvelujen alueiksi, koska niillä sijaitsee maksullista virkistystoimintaa. Maakuntakaavan virkistysalueista kaksi Keurusselän saariin kuuluva Sikoniemi (Keuruu) sekä Martinniitty (Viitasaari) osoitetaan aluevarauksen sijaan kohdemerkinnällä maakuntakaavan tarkistuksessa. Kohdemerkinnällä esitetään sellaiset virkistyksen kannalta merkittävät kohteet, joiden osoittamiseen ei maakuntakaavan mittakaavan vuoksi ole tarkoituksenmukaista tai mahdollista käyttää aluevarausmerkintää.

Virkistysaluevaraukset perustuvat aiempien kaavojen yhteydessä tehtyihin selvityksiin, vuonna 2014 tehtyyn virkistys- ja matkailualueiden toteutumistarkasteluun sekä kuntien kanssa käytyihin työneuvotteluihin osana kaavaprosessia.

Aluevarausmerkintä muutetaan kohdemerkinnäksi tarkistuksen yhteydessä:

- Sikoniemi (Keuruu)
- Martinniitty (Viitasaari)

Kuntien kanssa käytyjen neuvottelujen pohjalta ja virkistys- ja matkailualueiden toteutumistarkastelun perusteella maakuntakaavan virkistysalueista kumotaan kokonaan seuraavat merkinnät:

- Taipale (Joutsa)
- Vehmasrinteet (Joutsa)
- Särkijärvi (Jyväskylä)
- Matarniemi (Jämsä)
- Pitkävuori (Jämsä)
- Hangonniemi: Hangonniemi, Majasaaret (Kannonkoski)
- Hämeenniemi-Kiviniemi (Karstula)
- Kangastenperä (Keuruu)
- Keurusselän saaret: Antinsaari, Kaakkoluoto, Iso Hanhisaaren eteläosa (Keuruu)
- Korpisenselkä: Korpiselän saaret, Kääkkiö, Kääkkiön luodot (Keuruu)
- Lamposaari: Lamposaari, Kekkonen, Haitonluoto, Kyöstää, Källi (Keuruu)
- Haukkasalon pohjoisosa (Kuhmoinen)
- Ahosaari: Ahosaari, Aumakivensaaret (Luhanka)
- Särkilampi (Saarijärvi)

Ulkoilureitti

Ulkoilureittinä esitetään Keski-Suomen maakuntaura. Maakuntaura on suunniteltu 1970-luvulla ja se on osa Euroopan kaukovaellusreittiä. Ura on osaksi toteutettu ja aktiivisessa käytössä, esimerkiksi Keuruun seutukunnassa. Maakuntauraan liittyvät valtakunnallisesti merkittävä Peuranpolku ja seudullisesti merkittävät Metsoreitti ja Laulavan Mörön polku. Ne kytkevät keskeisiä virkistysalueita ja matkailupalvelujen alueita verkostoksi. Muitakin seudullisia ulkoilureittejä liittyy maakuntauraan. Maakuntaura on maakuntakaavaa varten suunniteltu uudelleen ja sitä on täydennetty pohjoisessa Keski-Suomessa, kaakkoisessa Keski-Suomessa ja Jyväskylältä Petäjävedelle. Maakuntaura kytkeytyy myös kehittyviin ja monipuolisiin matkailu- ja ulkoilukeskuksiin, joita esitetään maakuntakaavan tarkistuksessa virkistysalueita ja matkailun vetovoima-alueina. Jyväskylältä Petäjäveden suuntaan lähtevään ulkoilureittiin tehdään päivitys. Reitti siirretään kulkemaan valtatie 23 eteläpuolelle Jyväskylän yleiskaavassa osoitetulla tavalla. Uutena ulkoilureittinä osoitetaan maakuntauraan liittyvä yhteys Hankasalmen kirkonkylältä Revontulen ja Häkärinteen alueisiin.

Ulkoilun yhteystarve

Ulkoilun yhteystarpeet liittyvät ihmisten ulkoilun harrastamiseen, matkailun ja virkistysalueiden vetovoima-alueisiin ja ylimatekunnallisiin yhteyksiin. Näistä merkittävimmät liittyvät Himoksen alueeseen. Uusina ylimatekunnallisina ulkoilun yhteystarpeina osoitetaan varaukset Joutsasta Päijät-Hämeen sekä Keuruulta Pirkanmaan suuntaan. Yhteystarpeilla on vastaavat jatkumot Päijät-Hämeen sekä Pirkanmaan maakuntien puolella.

Matkailupalvelujen alue, kohde

Matkailupalvelujen alueita on kaavassa 29 kappaletta. Virkistysalueista matkailupalvelujen alueiksi osin tai kokonaan muutetaan Joutsan Vehmasrinteet, Jämsän Matarniemi, Saarijärven Kusiaismäki sekä Viitasaaren Savivuori, koska niillä sijaitsee maksullista virkistystoimintaa. Samasta syystä Laajavuoren virkistysalue supistuu hieman ja Laajavuoren matkailukeskuksen kohdemerkintä laajenee tarkistuksen yhteydessä aluevaraukseksi. Uusina alueina osoitetaan Kannonkosken Lakomäen Metsäkartano, Karstulan Isomies sekä Keuruun Isokirja. Nämä uudet varaukset perustuvat olemassa oleviin matkailukeskuksiin ja työneuvotteluihin kuntien kanssa.

Virkistysalueet, jotka muutetaan matkailupalvelujen alueiksi maakuntakaavan tarkistuksessa:

- Vehmasrinteet (Joutsa); muutetaan kokonaan matkailupalvelujen alueeksi
- Matarniemi (Jämsä); muutetaan kokonaan matkailupalvelujen kohteeksi
- Laajavuori (Jyväskylä); muutetaan osin matkailupalvelujen alueeksi
- Kusiaismäki (Saarijärvi); muutetaan osin matkailupalvelujen kohteeksi
- Savivuori (Viitasaari); muutetaan osin matkailupalvelujen kohteeksi

Kuntien kanssa käytyjen keskustelujen perusteella maakuntakaavan tarkistuksessa osoitetaan seuraavat uudet varaukset:

- Lakomäki (Kannonkoski); osoitetaan kohdemerkinnällä
- Isomies (Karstula); osoitetaan kohdemerkinnällä
- Isokirja (Keuruu); osoitetaan aluevarauksena

Kuntien kanssa käytyjen keskustelujen perusteella, maakuntakaavan matkailupalvelualueista kumotaan tarkistuksen yhteydessä seuraavat varaukset:

- Heikinniemi (Joutsa)
- Oravakivi (Joutsa)
- Lomakouhero (Karstula)
- Ruuponsaari (Viitasaari)

Maisema-/matkailutie

Vahvistetussa maakuntakaavassa on maisematienä esitetty seututie 610/612 Korpilahdelta Sysmään. Keski-Suomen Strategian laadinnan yhteydessä nousivat esiin kantatie 77 eli Sininen tie ja ns. Vihreä väylä Laukaa-Sumiainen-Konginkangas. Keski-Suomen maakuntakaavan maisematielle on luontevaa tarkistuksen yhteydessä osoittaa jatko Korpilahdelta Rutalahden kautta Toivakkaan ja Toivakasta edelleen Laukaan kautta Konginkankaalle. Samalla muutetaan myös merkinnän maisematie-nimitys maisema-/matkailutiekseksi.

Vesiretkeilyreitti

Vesiretkeilyreiteinä osoitetaan Jyväskylän pienten sisäjärvien, Konneveden, Vanhan Vitosen ja Saarijärven vesiretkeilyreitit. Vesiretkeilyreitit perustuvat aikaisempiin selvityksiin ja Keski-Suomen maakuntakaavaa varten tehtyyn erillisselvitykseen. Reittien palvelut sekä rantautumis- ja veneenlaskupaikat on merkitty erillisille reittikartastoille. Reitit soveltuvat melontaan ja osin myös soutuveneellä liikkumiseen. Uutena vesiretkeilyreitteinä osoitetaan Multia-Keuruu-Mänttä-Vilppula.

Moottorikelkkailureitti

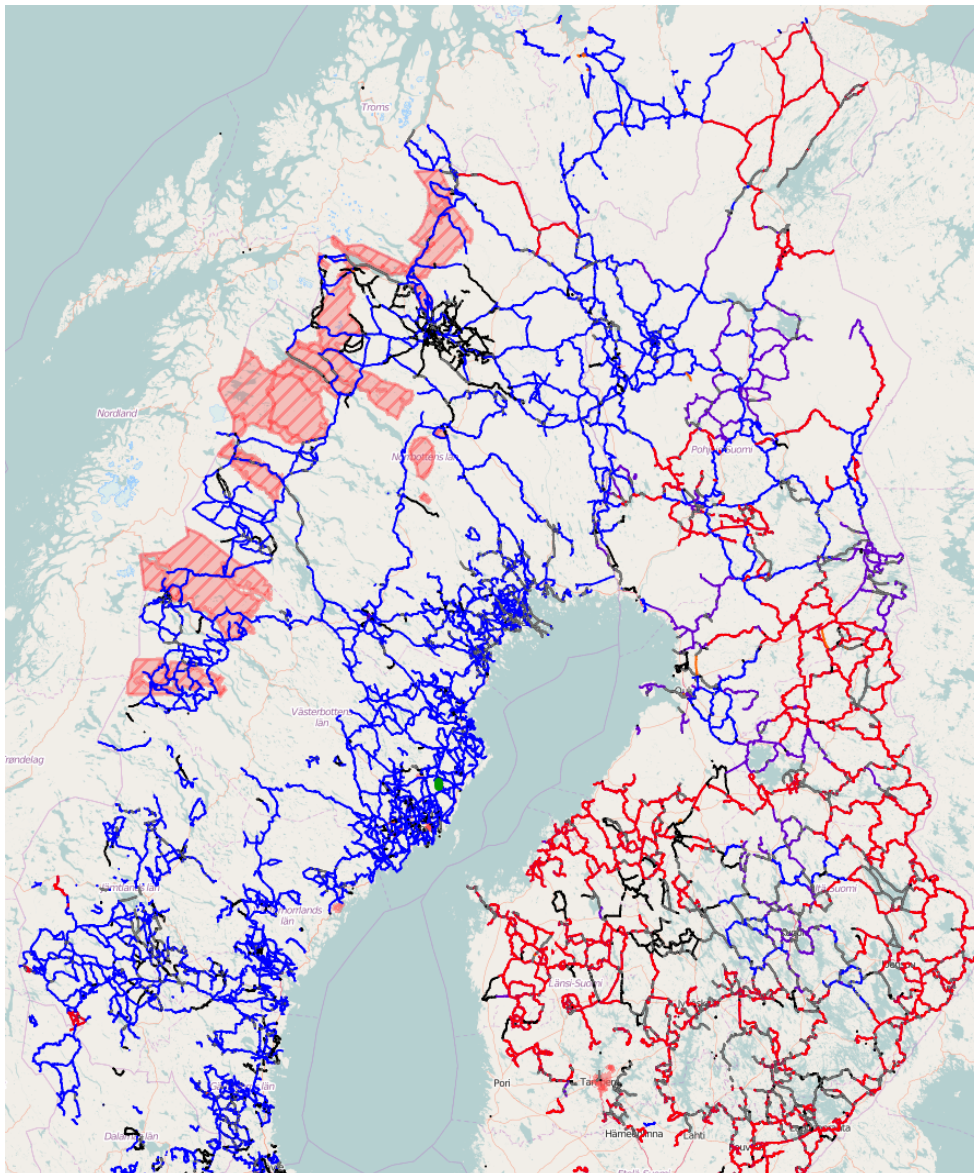
Keski-Suomessa ei ole tällä hetkellä virallisia maastoliikennelain 13 § mukaisia kelkkailureittejä. Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain 2 §:ssä määritelty tie, joka on tarkoitettu moottorikelkkailukenteeseen. Moottorikelkkailureittiin voivat kuulua myös pysyvästi tarvittavat levähdysalueet ja reitin huoltoalueet. Kelkkailureitin perustamisella syntyy yleinen oikeus ajaa moottorikelkalla maastossa.

Kelkkakerhojen ja matkailupalveluyritysten omaan käyttöönsä tarkoitetuista väylistä käytetään myös nimitystä kelkkaurat. Näiden määrän on Keski-Suomessa arvioitu olevan noin 2 000 km. Tavoitteena on, että vähitellen maakuntaan syntyisi maastoliikennelain mukainen reitistö, joka soveltuvin osin

palvelee myös ulkoilulain tarkoittamana kesäajan ulkoilureittinä (esimerkiksi patikointi, pyöräily, maastoratsastus). Maakuntakaavassa esitettävä moottorikelkkailun runkoreitistö kuvaa osaksi yhteystarpeita ja osaksi se perustuu olemassa olevaan kelkkauratilanteeseen. Kaavamerkinnot kattavat tärkeimmät ylikunnalliset ja ylimaakunnalliset yhteysuunnat. Reitistö perustuu olemassa oleviin kelkkailu-uriiin, erillisselvityksiin ja luontovaikutusten arviointiin.

Aiemman kokonaismaakuntakaavan reitistön ajantasaistamisessa yhteistyötä on tehty kelkkakerhojen maakunnallisen kattojärjestön eli Keski-Suomen Lumikelkkakerhot ry:n kanssa. Paikalliset kelkkakerhot ovat vastanneet olemassa olevien reittiensä paikkatietoaineiston tuottamisesta ajamalla omat reittinsä läpi gps-laitteiden kanssa. Kertyvä aineisto siirretään yleisessä käytössä olevaan internetpalveluun: <http://infogis.infokartta.fi/infogis-kslumikelkkakerhot> Reittikartta on näin toimien ajantasaisin saatavilla oleva. Aineisto täydentyy maakunnan eri osissa sitä mukaa kun kerhojen kelkkareitit saadaan numeeristettua ja siirrettyä järjestelmään. Maakuntakaavan tarkistukseen uutta aineistoa on saatu Hankasalmen, Joutsan, Jämsän, Laukaan, Muuramen, Pihtiputaan ja Viitasaaren alueilta. Osa reiteistä on maksullisia, millä tuloilla kerhot rahoittavat niiden ylläpitoa.

Moottorikelkkailureitistöt ja -urat yhdistyvät ylimaakunnalliseksi ja pohjoismaiseksi kokonaisuudeksi, kuten oheinen kartta osoittaa.

LAINVOIMAISISTA MAAKUNTAKAAVOISTA SIIRRETTÄVÄT MUUTTUMATTOMAT MERKINNÄT

Veneväylä

Veneväylinä on osoitettu Kivijärven, Koliman, Joutsan-(Hartolan), Leppäveden, Lievestuoreenjärven, Kuusveden ja Suonteen väylät. Veneväylät on toteutettu Järvi-Suomen merenkulkupiirin, ympäristökeskusten ja kuntien yhteistyönä.

LAINVOIMAISISTA MAAKUNTAKAAVOISTA KUMOTTAVAT MATKAILUA JA VIRKISTYSTÄ KOSKEVAT MERKINNÄT

Vesimatkailun kehittämisen kohdealueet (vm): Kärkinen, Pihlajakoski, Kapeenkoski-Kuusaankoski, Mämminiemi, Huopanankoski, Keihärinkoski, Kärnän koskireitti.

Poiston perustelu: Poistetaan kaikki kohteet. Perusteluna päällekkäisyys matkailun ja virkistykseen vetovoima-alueiden kanssa, ei ohjausvaikutusta.

Vesiliikenteen yhteystarve: Ylä-Keitele-Kivijärvi

Poiston perustelu: Riittämättömät selvitykset.

Vesialue (w): Kuuhankavesi, Suontee, Kivijärvi, Pihlajavesi, Etelä-Keitele, Lankajärvi, Kintausjärvet, Kolima, Pyhäjärvi, Ylä-Keitele

Poistojen perustelu: Osa poistettiin jo 4. vmk:n yhteydessä. On päällekkäinen merkintä muiden vesistöihin liittyvien merkintöjen kanssa. Ohjausvaikutus heikko.

Venesatama: Keski-Suomen maakuntakaava: Joutsan kirkonkylä, Juurikkasaari, Jyväskylän satama, Korpilahti, Säynätsalo, Pajulahti, Kannonkoski, Riuttasalmi, Ahtola, Kivijärven kirkonkylä, Talviaislahti, Konneveden kirkonkylä, Kuhmoisten kirkonkylä, Laukaan kirkonkylä, Kuusaa, Luhangan kirkonkylä, Muuramen kirkonkylä, Viitasaaren kirkonkylä, Konginkangas, Kuhnamo, Sumiainen; 4. vaihemaakuntakaava: Länkipohja

Poistojen perustelu: Mihin ei mene väylää, poistetaan. Taajamien satamia ei esitetä, sisältyvät taajamamerkintään.

Satama: Keski-Suomen maakuntakaava: Pytynpohja

Poiston perustelu: Mihin ei mene väylää, poistetaan. Taajamien satamia ei esitetä, sisältyvät taajamamerkintään.

Konneveden kehittämisaalue: 4. vaihemaakuntakaavassa

Poiston perustelu: Konneveden merkintä korvautuu s-merkinnällä sekä Matkailun ja virkistykseen vetovoima-alueella (mv), joka käsittää Etelä-Konneveden valuma-alueen.

Päijänteen kehittämisaalue: 4. vaihemaakuntakaavassa

Poiston perustelu: Päijänteen kehittämisaalue-merkintä korvautuu koko Päijänteen aluetta koskevalla Matkailun ja virkistykseen vetovoima-alueella (mv).